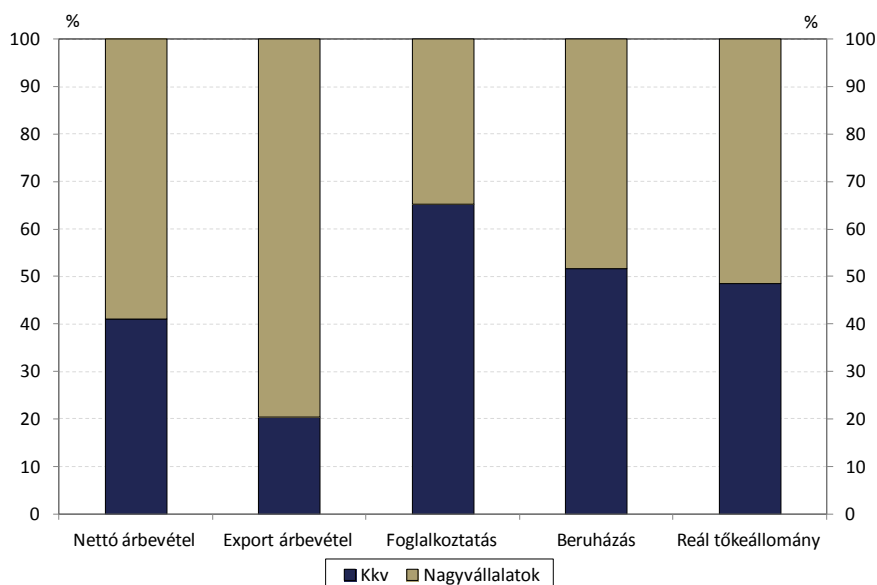

Fábián Gergely: Az NHP megfordította a hitelszűke negatív spirálját

Magyarországon a válság kitörése óta folyamatosan, nagymértékben csökkent a kkv hitelezés, sőt, 2013 első felében súlyosbodott a visszaesés, aminek következtében valós veszéllyé vált a drasztikus, tartós hitelszűkének a kialakulása. A Növekedési Hitelprogram azonban megfordította ezen negatív hitelezési folyamatokat, 2013 második felében a korábbi 5-7 százalékos éves visszaesés után nem csökkent tovább az állomány. Az NHP megítélésénél tehát nemcsak a növekedésre gyakorolt pozitív hatás fontos, hanem az is, hogy számos munkahelyet megóvott.

A kis- és középvállalkozásoknak (kkv) kiemelt szerepe van a gazdaságban, egyrészt mert ők biztosítják a foglalkoztatottság nagy részét, másrészt fejlődésük jelentős lökést tud adni a gazdaságnak. Ugyanakkor a szektor tipikusan finanszírozási problémákkal küzd, amely a válság során jelentősen eszkalálódhat. Ezen vállalkozások méretük és kevésbé diverzifikált aktivitásuk miatt kockázatosabbak a bankok szemében, miközben sokszor elégtelen fedezettel rendelkeznek. Ezen kívül erőteljesebb az információs aszimmetria, azaz kisebb a transzparencia és rövidebb a hiteltörténet, mint nagyobb társaik esetén. Mindezt tetézi, hogy rá vannak szorulva a banki hitelekre, alternatív forrásként egyedül a szállítói hitelezést lehet említeni.

1. ábra: A kkv szegmens szerepe a reálgazdaságban

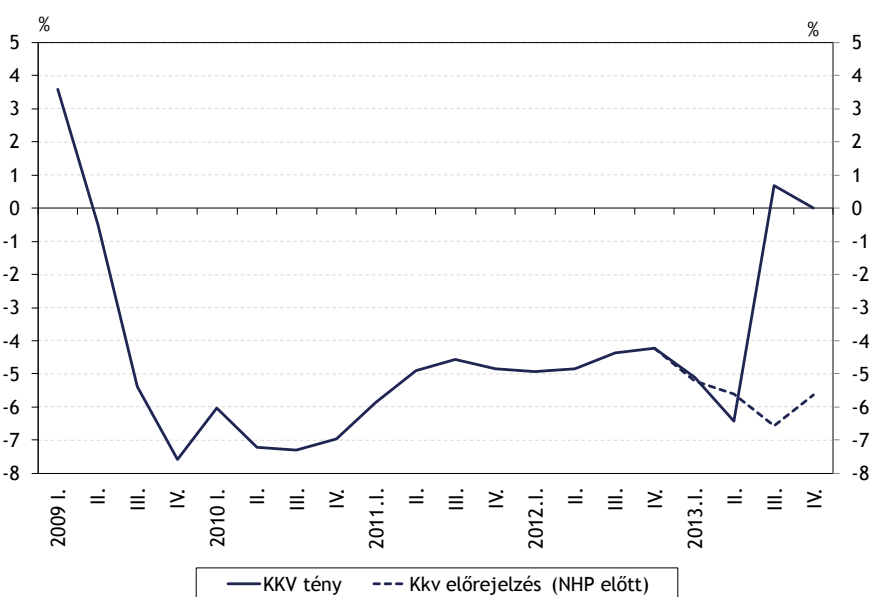
Forrás: NAV.

Magyarországon a kkv-hitelezés a válság kitörése óta jelentősen visszaesett, melyben a bankok szigorú hitelezési feltételei is érdemi szerepet játszottak. A hitelezési folyamatokat megragadó tranzakciók – folyósítás és törlesztés különbsége – alapján a kkv-hitelállomány évente 5-7 százalékkal esett vissza. A szállítói hitelezésben még rosszabb a helyzet, mivel a vállalkozások is óvatosabbá váltak a romló gazdasági környezet és a banki finanszírozáshoz jutás nehézségeinek hatására. Ezt jól mutatja, hogy a bankok a hitelezési felmérés alapján növekvő keresletet észleltek a vál-

ság során a rövid hitelek iránt, ami arra utal, hogy sok vállalkozás kiszorult a szállítói hitelezésből, és így a bankokhoz fordultak.

A tavalyi év elején készített 2014 végéig terjedő hitel-előrejelzésünk még ennél is borúsabb képet festett: az éves visszaesési ütem tovább gyorsult volna, megközelítve a 7 százalékot, így reális veszélye volt a tartós, drasztikus hitelszűke kialakulásának, amit az angol szakirodalom „hitelöszeomlás” néven emleget. Mindez egy negatív spirálhoz vezethet, ahol a szigorú hitelkínálati korlátok miatt tartósan visszaeső hitelezés rontja a növekedési kilátásokat, amely mind a bankokat, mind a vállalkozásokat óvatosabbá teszi, így a spirál megy tovább lefelé a hitelezés élénkülésének elmaradásával, vagy épp nagyobb visszaeséssel. Egy ilyen negatív spirál esetén bizonytalan, hogy hol áll meg erőteljes állami beavatkozás nélkül, de addig is hatalmas károkat okoz a gazdaságban.

2. ábra: A kkv hitelezés tranzakciókból eredő változása (év/év)

Megjegyzés: A modell-alapú teljes vállalati hitel-előrejelzésből van származtatva, a kkv hitelek korábbi súlya alapján az állományváltozásból.

Forrás: MNB.

Mindezek fényében kell megítélni a Növekedési Hitelprogramot (NHP), az NHP ugyanis megakadályozta a tartós hitelszűke kialakulását, és megfordította a negatív spirált. De beszéljenek a számok: a korábbi években tapasztalt 5-7 százalékos éves visszaesés helyett megállt a kkv-hitelállomány tranzakciókból eredő zsugorodása. Az NHP első és az év végéig rendelkezésre álló második szakaszának keretében mindeztáig 823 milliárd forintot helyeztek ki a bankok, ami több mint egyötöde a teljes kkv-hitelállománynak. A kihelyezések mintegy fele új hitel, de a hitelkiváltások is fontosak, hiszen nagymértékben csökkentették a kamatterheket. A kkv-hitelezésben tapasztalt javulás mellett kedvező, hogy a fordulat egészségesebb szerkezetben valósult meg, nőtt ugyanis a hosszú forint hitelek aránya, mérsékelve ezáltal a devizabevétellel nem rendelkező vállalkozások árfolyamkitettségből eredő kockázatokat.

Összességében az NHP egy óriási mértékű impulzust adott a kkv-szegmensnek és ezzel felrázta a hitelpiacot, melynek pozitív továbbgyűrűző hatásai vannak. Az új beruházási hitelek mentén ki-

épülő kapacitások növelik ezen vállalkozások keresletét a forgóeszköz- és folyószámlahitelek iránt, az alacsony kamatterhek pedig javítják a hitelképességüket, ami a beszállítói körben is érezhető kedvező hatásait. A kedvezményes konstrukció hatására feltűnhetnek korábban hitelért nem jelentkező, beruházást nem tervező vállalatok. Ezek között pedig akadhatnak olyanok, melyek ugyan nem férnek be az NHP kereteibe, de a bankok üzletet látnak bennük.

Végezetül az NHP hatására növekvő kapacitások és javuló hitelképesség érdemben hozzájárulnak a gazdasági növekedéshez, aminek következtében oldódhatnak a hitelkínálati korlátok, révén, hogy a bankok óvatosságának épp a növekedés hiánya volt az egyik legfőbb indoka. A második szakasz növekvő kihasználtsága mellett így az NHP nagyban hozzájárulhat a következő években várt tartós kkv-hitelállomány növekedéshez.

Szerkesztett formában megjelent a Világgazdaság 2014. május 14-i számában.